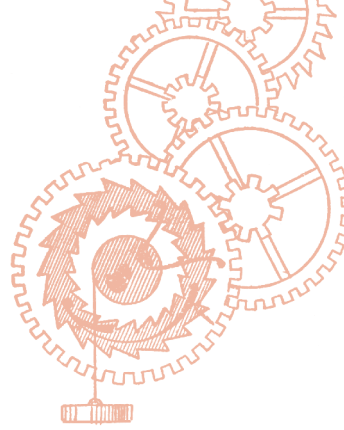

Ginekologiaren ama esklaboak

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

Washington (AEB), 1807. AEBetako Konstituzioak esklaboen trafikoa transatlantikoa debekatu zuen. Horrek ez du esan nahi esklabotza abolitu zenik, esklaboen iturri nagusia eten zela baizik. Hala, emakumezko esklaboak bihurtu ziren esklabo berriak "ekoizteko" bide bakarra.

Horregatik, 1845ean, Alabaman, James Marion Sims medikuak Anarcha izeneko esklaboa tratatu zuenean, jabeak hala eskatuta, ez zuen emakumearen ongizateak bultzatuta egin, ekoizpen baliabide funtsezkoa zaintzeko baizik. Anarchak 17 urte zituen eta 72 orduko erditzearen ondoren, gaur egun fistula besikobaginala deritzon arazoa garatu zuen, besteak beste, inkontinentzia eta min kronikoak eragiten dituena. Sims doktorea fistula josten saiatu zen, baina ez zuen emaitza onik lortu.

Handik gutxira Betsy izeneko beste esklabo nerabe bat eraman zioten arazo berarekin, eta, aurrerago, Lucy izeneko 18 urteko gaztea. Kasuak "sendaezinak" zirela esan eta ez zituen tratatu. Simsek berak idatzi zuen "emakumeen pelbisaren organoak ikertzea gorroto" zuela. Baina jarrera guztiz aldatuko zuen emakume libre txuri bat, Merrill anderea, kontsultara arazo berarekin hurbildu zitzaionean. Esklaboak tratatzea erabaki zuen orduan. Edo, hobe esanda, esklaboekin esperimintatzea erabaki zuen, gero emakume txuriak tratatu ahal izateko, Deirdre Cooper Owens historialariak *Medical Bondage*:

SMITHSONIAN MUSEUM

Race, Gender, and the Origins of American Gynecology (Mediku esklabotza: Arraza, Generoa eta Amerikako ginekologiaren jatorria) lanean azaldu bezala.

Ugalketa organoak aztertzeke posizio berri bat asmatu zuen, ebakuntza egiteko berariazko tresneria ere bai, eta hamabi pazienterentzako lekua zeukan ospitale modukoa prestatu zuen Alabaman bertan. Anarcha, Betsy, Lucy eta beste esklabo batzuekin esperimintatzen hasi zen beste hainbat medikuren laguntzarekin. Baina emaitza onik lortzen ez zuenez, gainerako medikuek interesa galdu eta Sims bakarrik utzi zuten. Orduan doktoreak paziente-esklaboak trebatzea erabaki zuen, elkarriz ebakuntzak egiteko –eta ohean el-

karri eusteko, ebakuntzak anestesiarik gabe egiten baitzituzten-. Hala, azkenean, saiakera askoren ondoren –Anarchari 30 ebakuntzatik gora egin zizkieten-, arrakasta izan zuen.

Lorpen hari esker, James Marion Sims ginekologiaren aitatzat jo izan da luza-roan. 2018an Black Youth Project 100 ekimenak New Yorken zegoen Simsen eskultura erretira zezaten lortu zuen. Eta handik gutxira Montgomeryn (Alabama), Simsek bere esperimentuak egin zituen ospitaletik gertu, Anarcha, Betsy eta Lucyren eskultura bat jarri zuten, Simsi ginekologiaren aita titulua kentzeko eta emakume esklabo haiek ginekologiaren ama izendatzeko ahaleginean. ●

ALMARE

Afrikaren erromanizazio matematikoa

Berlingo Unibertsitate Libreko eta Zuse institutuko diziplinarteko ikerlari talde batek eredu matematiko konplexua garatu du Afrika iparraldean erromanizazioa nola hedatu zen hobeto ulertzeko. *Plos One* aldizkarian argitaratutako ikerlanaren arabera, eredu osatzeko galtzada erromatarren arrastoei buruzko datuetan oinarritu dira, eta Afrika Prokotsularra

probintziaren erromanizazioa aztertu dute nagusiki, hau da, egungo Tunisiaren erromanizazioa. Azpiegitura horien hedapenaren bidez, erromatarrek kulturalki, sozialki, militarki eta ekonomikoki izan zuten eragina aztertzea dute helburu. Ñabardurak ñabardura, Afrika iparraldeko erromanizazioa "epidemia baten moduan" hedatu zela adierazi dute. ●